

Орлик Оксана Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
економічної кібернетики та інформаційних технологій,
Одеський національний економічний університет*

Возіян Віра Володимирівна

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний світ зазнає значних трансформацій завдяки стрімкому розвитку технологій. Ця епоха вимагає нових підходів до освіти, щоб готувати молодь до життя та роботи у сучасному цифровому суспільстві.

Сучасна освіта стикається з рядом викликів, серед яких: індивідуалізація навчання, розвиток критичного мислення та креативності, а також адаптація до стрімких змін у суспільстві та ринку праці. Традиційні методи навчання часто виявляються недостатніми для відповіді на ці виклики.

Цифрова трансформація в освіті передбачає використання сучасних технологій для покращення навчального процесу. Це охоплює впровадження в освітній процес сучасних комп'ютерів, планшетів, інтерактивних дошок і екранів та інших технічних засобів, використання освітніх онлайн-ресурсів. Ці інструменти дозволяють підвищити ефективність навчання, зробити його більш захопливим та доступним для кожного студента. При цьому важливо розвивати їх навички цифрової грамотності та критичного мислення.

До основних тенденцій цифрової трансформації в освіті можна віднести:

- Заміну традиційних підручників та матеріалів на електронні формати, що сприяє доступності та актуальності інформації.
- Використання інтерактивних онлайн-платформ для навчання, які дозволяють взаємодіяти з матеріалами та отримувати зворотний зв'язок.
- Використання VR/AR/MR технологій, які динамічно модернізують сучасну освіту та розширюють можливості вивчення предметів.
- Використання аналітики та штучного інтелекту для індивідуалізації навчального процесу та адаптації до потреб студентів.

– Розвиток засобів для колективної роботи, обміну думками та взаємодії між студентами та викладачами в онлайн-середовищі.

Ці напрямки визначають основні тенденції, які сьогодні формують сучасний образ освіти в еру цифрової трансформації.

Однією з найважливіших складових цього процесу є формування Smart-освіти та впровадження Smart-технологій в освітній простір.

Smart-освіта передбачає комплексну модернізацію всіх освітніх процесів, а також методів і технологій, що використовуються в цих процесах. Кожна з цих технологій дозволяє по-новому побудувати процес розробки контенту, його доставку і актуалізації [1, с. 29]. Основним елементом, що зв'язує освітній процес, стає активний освітній компонент – Smart-комплекс, який дозволяє зняти часові та просторові рамки – навчання стає можливим не тільки в аудиторії, а й вдома і в будь-якому місці.

Smart-технології в освіті – це інтегрований підхід до використання сучасних технологій з метою поліпшення якості та ефективності навчання.

Smart-технології дозволяють створити динамічне та персоналізоване навчальне середовище, сприяючи оптимізації навчального процесу та активному залученню студентів в процес навчання. Застосування цих технологій розширює можливості викладачів та студентів, створюючи нові шляхи для здобуття знань та розвитку навичок у сучасному цифровому світі.

Головне завдання, яке має бути вирішено за допомогою Smart-технологій – максимальне донесення навчального матеріалу до студента.

Одним із ключових напрямів впровадження Smart-технологій є використання інтерактивних платформ та програм для навчання й тестування. Однією з успішно впроваджених платформ для навчання є Moodle – навчальна платформа, яка надає викладачам, студентам та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання. Moodle можна використовувати в навчанні студентів, при підвищенні кваліфікації викладачів, бізнес-навчанні.

На даний момент Moodle вже має близько 400 млн користувачів в усьому світі й продовжує розвиватися темпами, значно швидшими, ніж її конкуренти. У 2018 р., за статистикою, використання платформи Moodle у світі перевищило використання усіх інших платформ разом узятих. В Європі 2/3 закладів вищої освіти використовують саме Moodle. В Україні, де використання платних платформ дуже обмежене, Moodle практично не має конкурентів [2].

До позитивних рис Smart-технологій в освітньому процесі можна віднести [1, с. 121; 3-4]:

- можливість їх використання під час викладання різних дисциплін;
- процес засвоєння знань стає значно ефективнішим;
- активізація навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації;
- можливість доступу до необхідної інформації;
- освітній процес стає цікавішим для студентів;
- інноваційний підхід до розвитку їх творчого потенціалу та творчої самореалізації;
- інтенсифікація самостійної роботи студентів;
- зростання обсягу виконаних на занятті завдань;
- легкість поєднання Smart-технологій з комунікативним підходом до викладання певних дисциплін;
- можливість навчання та саморозвитку без географічних і часових обмежень;
- виховання інформаційної культури та комп'ютерної компетентності у студентів та ін.

Впровадження Smart-технологій в освітній процес сприяє підвищенню зацікавленості та мотивації студентів, надає можливість індивідуалізації навчання відповідно до потреб кожного студента, доступу до великого обсягу освітніх ресурсів та матеріалів, сприяє розвитку критичного мислення та творчих навичок студентів, а також розширює можливості для дистанційного навчання. Використання імерсивних технологій в навчанні дозволяє створювати навчальні ситуації, недосяжні для звичайних методів. Використання Smart-технологій сприяє розвитку навичок, які стануть невід'ємною частиною успішного функціонування в цифровому суспільстві. Крім того, вони дозволяють здійснювати співпрацю та обмін знаннями між студентами та викладачами з різних частин світу.

Однак впровадження Smart-технологій у навчальний процес не обходиться без певних проблем. Одною з головних проблем є необхідність фінансових вкладень у сучасне обладнання та програмне забезпечення.

Також серед причин, що стримують використання Smart-технологій – відсутність вільного доступу до комп'ютерного обладнання в деяких закладах, труднощі із своєчасним ремонтом комп'ютерного обладнання. Не всі викладачі

та студенти мають сучасний комп'ютер або ноутбук в домашньому користуванні, а час для самостійної роботи у комп'ютерних класах відведено далеко не у всіх закладах або його не вистачає на всіх. Нерівномірний розподіл технічних можливостей та нерівності в доступі до освітніх ресурсів можуть викликати ризик виникнення цифрового розриву.

Ще одною важливою проблемою є те, що у викладачів недостатньо часу для підготовки до занять з використанням Smart-технологій, а частина викладачів взагалі має недостатній рівень комп'ютерної грамотності [4]. Проте, впровадження Smart-технологій вимагає від викладачів нових навичок та підвищення кваліфікації для ефективного використання цифрових інструментів у навчальному процесі.

Також збільшення використання інформаційних та цифрових технологій вимагає забезпечення безпеки та конфіденційності – посилення заходів щодо кібербезпеки та збереження конфіденційності освітніх даних.

Незважаючи на всі ці виклики, в країні існують приклади успішного впровадження Smart-технологій в освітніх закладах.

Наприкінці слід відзначити, що цифрова трансформація вищої освіти з використанням Smart-технологій є важливим кроком у підготовці майбутнього покоління до життя та праці у сучасному цифровому суспільстві. Для цього необхідно забезпечити закладам освіти доступ до сучасних технологій, підготувати викладачів до роботи з цифровими інструментами у навчальному процесі, забезпечити високий рівень кібербезпеки та збереження конфіденційності освітніх даних.

Список використаної літератури:

1. Методичні основи розроблення SMART-комплексів для підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти : метод. посіб. / М. А. Пригодій та ін. Житомир : «Полісся», 2019. 255 с. URL: <http://surl.li/vvbf> (дата звернення: 12.11.2023).
2. Що таке Moodle. URL: <http://surl.li/mentv> (дата звернення: 12.11.2023).
3. Слободянюк І. С. Історія застосування смарт-технологій в освітньому процесі. URL: <http://surl.li/menuh> (дата звернення: 12.11.2023).
4. Коробань О. В., Одноочко О. Ю. Переваги та недоліки використання Smart-технологій у навчальному процесі ЗПТО. *Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє* : матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (Умань, 14 квіт. 2021 р.). Умань, 2021. С. 107–111. URL: <http://surl.li/meohf> (дата звернення: 12.11.2023).